

EL LLENGUATGE

La barba serrada

L'ús del verb *tancar* (al costat, si es vol, del de *cloure*, d'ús més especialitzat o literari, i entenen per ús literari, tal com cal, el que en pugui arribar a fer, en certes ocasions, qualsevol individu de la massa general de parlants) és tan vigorós en la nostra llengua —ho assenyala precisament Coromines en indicar que *tancar* va limitar l'extensió de *cloure*—, que mai no ha sofert, tal com s'ha esdevingut en molts altres casos, la influència del verb equivalent del castellà, «cerrar». Per això algú s'estranya a vegades de l'existència de certes expressions com *barba serrada* o *serrar les dents*, en què trobem aquest verb *serrar* que no té cap relació amb l'homògraf *serrar*, «tallar amb una serra», i que podrien induir a creure que si que han sofert la influència del verb del castellà i a dubtar, per tant, de la seva bondat. Però *barba serrada* i *serra les dents* són expressions que figuren a tots els diccionaris de la llengua i la seva bondat és indiscutible.

En realitat, del mateix verb llatí de què el castellà va obtenir «cerrar» el català va obtenir *serrar*, el qual, segons documenta l'Alcover-Moll, en català antic volia dir «tancar», igual que el verb originari, i l'ús del qual es degué restringir a causa de la concurrència de *tancar* i, segurament, de l'homonímia amb *serrar*, «tallar amb una serra». Aquesta homonímia també influí, segons Coromines, en el fet que la forma del castellà canviés la *s* original en *c*. I avui l'ús de *serrar* s'ha mantingut únicament significat «fer més estret, estretir», significat que el Fabra il·lustra amb l'exemple *No pè diem bellugar-nos de tan serrats que anàvem*, i en les expressions que hem indicat. (*Serrar la*

mà, en canvi, tal com assenyala l'Alcover-Moll, és un gal·licisme). *Serrar les dents* significa «cloure-les ben estret» i *barba serrada* vol dir «barba espessa». El Diccionari Fabra, a l'article «barba», es limita a recollir, sense definir-la, l'expressió *barba serrada*, però defineix més avall l'adjectiu *barba-serrat*, a l'article corresponent, dient que significa «que té la barba serrada, espessa». Sembla, així mateix, admissible l'expressió *una descàrrega serrada*, que ja trobem a una narració de Pons i Massaveu. Indiquem, també, que directament relacionat amb el verb *serrar* que comentem és el mot *serraller*, usat, com tothom sap, a moltes comarques, significat exactament «manyà».

Albert Jané